

Aanleiding

In de Protestantse Kerk in Nederland, en overigens ook in andere kerkverbanden, wordt de laatste jaren veel gesproken over relatievormen. De Gereformeerde Bond wil het graag opnemen voor de unieke inhoud en betekenis van het huwelijk.

Urgentie

Door het geloof in Jezus Christus belijdt de kerk dat de God van Israël onze Schepper, Verlosser en Vernieuwer is. Dit belijden raakt onmiddellijk de betekenis van het huwelijk.

Immers, wanneer God onze Schepper is, is Hij degene die onze Ontwerper is. De mens draagt Zijn design. Hij heeft ons geschapen naar Zijn beeld, mannelijk en vrouwelijk. De schepping is binair van structuur.

De eeuwige wijsheid van God weerspiegelt zich daarin dat wij man of vrouw zijn. Hij bracht man en vrouw samen. Het huwelijk is ons voorgegeven, nog voordat er van enige cultuur sprake was.

Dit belijden van de kerk past slecht bij het huidige seculiere denken.

Ontkenning van de God van Israël leidt tot terzijdestelling van het huwelijk als unieke relatievorm.

Omgekeerd: achter de relativisering van het huwelijk zitten krachten die eropuit zijn dat wij de God van Israël kennen uit ons collectieve geheugen.

Deze twee tendensen zijn innerlijk verweven en versterken elkaar wederkerig. Daarom kan en mag de kerk op dit aangelegen punt niet zwijgen.

Schepper

Het beroep op de schepping wordt in de kerk vaak als problematisch weggezet. Nu is inderdaad ons kennen van de schepping tot op zekere hoogte beperkt. Niemand van ons was erbij, toen God de aarde heeft geschapen. Bovendien zijn wij (ook met ons kennen) onderworpen aan de zonde. Wie zal ooit de wijsheid van God doorgronden waarmee Hij alle dingen heeft gemaakt?

Intussen is ons kennen van de schepping wel voldoende en betrouwbaar, dankzij Christus. Hij was er wél bij, toen de wereld geschapen werd. Alle dingen zijn door Hem en voor Hem geschapen (Kol.1:15-20). Door de verkondiging van het Evangelie gaat er een 'geheimenis' open (Kol.1:24-2:3). Door het geloof in Jezus Christus leren wij God kennen als onze Vader en Schepper. In Christus zijn al de schatten van de wijsheid en van de kennis verborgen. Doordat de Heilige Geest het verstand verlicht en ons leidt in de waarheid, ontdekken wij met verwondering dat de structuren in de schepping de wijsheid en schoonheid van God weerspiegelen.

Deze wijsheid gaat dus vooraf aan elke cultuur. Dat wij man en vrouw zijn, komt voort uit Gods heilige gedachten. Volgens Genesis 2:24 is het huwelijk, vanuit het gezichtspunt van onze Schepper, een levenslange verbondenheid tussen één man en één vrouw die niet losstaat van voortplanting. Het huwelijk is geen menselijke constructie.

Wat hier op het spel staat, is de belijdenis van de kerk dat God onze Schepper is. Dit belijden ontstaat vanuit dankbare gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift. Voor de Protestantse Kerk is de Bijbel als het Woord van God bron en norm voor al haar spreken. In onze postmoderne samenleving roept dit allicht weerstand op. Goede communicatie is dan ook van belang. Maar aanpassing aan wat gangbaar is in de samenleving betekent het einde van de kerk.

Verlosser

De Bijbel beziet het huwelijk niet alleen vanuit het gezichtspunt van de schepping, maar ook van de verlossing. De belangrijkste passage in dit verband is de brief van Paulus aan Efeze, hoofdstukken 4 en 5. Het gaat daar over het vernieuwende werk van de Heilige Geest.

De kerk belijdt God als onze Verlosser. Verlossing in Christus betekent niet dat de schepping en haar ordeningen zijn afgeschreven. Vernieuwing door de Heilige Geest betekent niet dat de wijsheid van God verdwenen is uit de schepping en onvindbaar is geworden. Integendeel, in Zijn opstanding uit de doden heeft Christus de schepping aanvaard. Door en voor Christus zijn alle dingen gemaakt. Door Hem krijgen ze een nieuw bestaan. God als Schepper laat Zijn werk niet los. Het gaat niet aan om met een beroep op de (voortgaande) leiding van de Heilige Geest de oorspronkelijke wijsheid in Gods schepping te relativieren. Veeleer is het juist Gods bedoeling om door Christus en door de herscheppende kracht van Zijn Geest de schepping te verlossen.

Dat herscheppende en verlossende werk begint in eerste aanleg in de gemeente van Christus, die als het Hoofd van de nieuwe schepping ook het hoofd van de gemeente is. De Geest leidt de gemeente binnen in een nieuwe sfeer en leefruimte, namelijk die van het Koninkrijk van God. Krachtens het herscheppende werk van de Heilige Geest wordt het huwelijk een verwijzing naar de verhouding tussen Christus en Zijn gemeente. Dat is een 'groot geheimenis' (*mystèrion*). Niet een geheim, want daar moet je naar raden. Toch wel een geheimenis: het is iets wat geen mens heeft bedacht, wat geen mens vanuit eigen inzicht op het spoor kan komen. Een geheimenis wordt ons vanuit God. Het valt ons toe uit Zijn hand.

Krachten van het Koninkrijk doorgloeien het huwelijk. Voor gelovigen is dat een diepe vreugde. Als kinderen van God mogen man en vrouw geloven dat hun huwelijksverbond een weerspiegeling is van liefde en trouw, zoals Christus liefde en trouw betoont aan Zijn gemeente, en zoals de gemeente die aan Hem teruggeeft. Deze liefde is veel meer dan louter een menselijk gegeven. Het betreft gevende en belangeloze liefde, liefde van hemelse oorsprong, gevoed vanuit Christus. Deze liefde is onuitputtelijk en onwrikbaar. In een huwelijk dat naar Gods bedoeling functioneert, wordt Zijn Koninkrijk nabij en werkzaam. In een christelijk huwelijk woont Christus met Zijn Woord en Geest. Daar ontstaat een diepe band, als tussen een broeder en zuster in de Heere. Het huwelijk is een waarschuwend en tegelijk hoopvol signaal in de tijd dat ik-gerichtheid ons menszijn te gronde richt. Een dergelijk huwelijk wordt in geloof aangegaan als een hoge roeping van Godswege. Het is een baken van hoop in de tijd.

Vernieuwer

De kerk belijdt God ook als Vernieuwer. Dan denken we in het bijzonder aan de Heilige Geest.

Het huwelijk is een heilige instelling van God waardoor Hij de mensheid wil bewaren tot het einde van de tijden (Bonhoeffer).

Tegelijk maakt Jezus in Mattheüs 22:23-33 duidelijk dat het huwelijk in eerste instantie behoort tot het domein van de schepping. Het heeft zijn betekenis voor het schepselmatige leven. Dat is ook de grens. Het huwelijk is niet voor de eeuwigheid. Deze relativering van het huwelijk moet niet verward worden met minachting. De Bijbel minacht nergens het schepselmatige leven. Wat betreft het huwelijk kan gewezen worden op Mattheüs 19:8.

Wel is het zo dat naast de roeping tot het huwelijk er ook de roeping kan zijn om alleengaand te leven, vanwege het Koninkrijk der hemelen (Matth.19:10-12). Juist gemeenteleden die niet tot een huwelijk komen, zijn van grote betekenis. Paulus prijst in 1 Korinthe 7 het ongehuwd zijn aan als een manier om bij uitstek dienstbaar te zijn aan het huisgezin van de christelijke gemeente.

In hun eigen geestelijke roeping zijn alleengaanden – niet minder dan gehuwden – een teken in de tijd, een baken van hoop. Op hun eigen wijze herinneren zij er ons aan dat ik-gerichtheid ons vervreemdt van God en van onszelf. Zij wijzen op het komende Koninkrijk. Als christen leven zij met overgave in de dienst aan God.

Kortom, zowel een leven binnen het huwelijk alsook het leven als single zijn beide gaven van God aan Zijn gemeente. Beide zijn een roeping van God. Om een roeping gestalte te kunnen geven is genade van God nodig, en wijsheid, blijmoedigheid, volharding, als gaven van de Geest.

Voorlopigheid

Gelovigen leven nieuw door de kracht van de Geest, opgestaan met Christus. Tegelijk leven ze nog midden in de weerbarstigheid van de oude wereld. Het Koninkrijk is gekomen én het staat nog uit. Christus heeft Zijn werk volmaakt volbracht, en toch is het einde nog niet. Al het belijden van de kerk staat daarom onder het voorteken van voorlopigheid. Dat ervaart elke gelovige, gehuwd of ongehuwd.

De kerk is de plek waar Christus samenleeft met zondaren. De kerk is niet volmaakt. De Bijbel staat vol voorbeelden van gelovige mensen die in de rauwe werkelijkheid van het leven niet veel waargemaakt hebben van hun heilige roeping. Wie denkt niet aan het huwelijk van Abraham, Jakob, David, Salomo? Ook in onze tijd worstelen velen in de gemeente met hun roeping, of het nu de roeping is om hun huwelijk gestalte te geven als blikvanger van Gods liefde, of dat het de roeping is om als ongehuwde te verwijzen naar het komende Koninkrijk. We kunnen nu niet ingaan op de vele vragen die hier opkomen. Er is veel lijden aan het onvolmaakte. In pastoraal opzicht komt de kerk nabij, in het besef dat God ons kent, ook in onze zonde en zwakheid. De rechtvaardiging van de goddeloze als kernbelijdenis van de kerk maakt het onmogelijk dat iemand zou neerzien op een ander.

Dit alles betekent echter niet dat het belijden van de kerk aangepast moet worden aan de status quo, de feitelijke situatie zoals die zich nu eenmaal voordoet. Want de kerk leeft niet bij wat voor ogen is. De kerk leeft door geloof.

Dit alles betekent dat we in bescheidenheid spreken, onszelf bewust van de oude krachten van de zonde. Tegelijk spreken we vrijmoedig en beslist over Gods werk.

Vraag

Met een beroep op de Bijbel vragen wij de Protestantse Kerk in Nederland om in de kerkorde, in verkondiging en onderwijs, midden in de wereld, belijdend te spreken over het huwelijksverbond als een heilige instelling van God, onze Schepper, bedoeld voor één man en één vrouw, een levenslang verbond van trouw en liefde waarin vanuit een geestelijk roepingsbesef alles met elkaar wordt gedeeld.

Diezelfde vraag leggen we voor aan alle gemeenten en kerkenraden.

Gespreksvragen

Ter bespreking voor kerkenraden en gemeenten reiken we enkele vragen aan.

1. Wat betekent het dat de kerk belijdt dat zij de Heilige Schrift ontvangt als enige bron en norm voor haar kerkelijke verkondiging en dienst?
2. Bespreek met elkaar de volgende uitspraak:
'De Schriften spreken voor zichzelf wanneer het gaat over de oorsprong, betekenis en bedoeling van het huwelijk.'
3. Wat is volgens u het grote geheimenis van het huwelijk?
Waarom is het juist in onze postmoderne cultuur van belang daarvan te getuigen?
Hoe zou dat op een integere manier kunnen?
4. Wat kan de christelijke gemeente betekenen voor gehuwde en alleengaande broeders en zusters? En wat is hun betekenis voor de gemeente?